

Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia

Treball de Fi de Grau Resum executiu

Títol: Ús del català i immigració al·loglota a Catalunya. Estudi de cas dels joves d'ascendència magrebina al municipi de Granollers

Autoria: Marc Alcalà i Rams

Supervisió: Sònia Parella Rubio

Data: 3 de juny de 2020

Grau en: Sociologia

Ús del català i immigració al·loglota a Catalunya.
Estudi de cas dels joves d'ascendència magrebina al municipi de Granollers

Resum executiu

Marc Alcalà i Rams

Grau en Sociologia, Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia

Universitat Autònoma de Barcelona

104094: Treball de Fi de Grau

Sònia Parella Rubio

3 de juny de 2020

Ús del català i immigració al·loglota a Catalunya.

Estudi de cas dels joves d'ascendència magrebina al municipi de Granollers

Resum executiu

Si bé els usos lingüístics de la immigració castellanoparlant a Catalunya és un fenomen ben estudiat a nivell acadèmic, un repte actual és el que protagonitza la immigració *al·loglota* —que no té com a llengua inicial ni català ni castellà— i la seva descendència. Aquesta població ha d'aprendre i relacionar-se amb dues llengües noves en contextos plurilingües marcats pels usos lingüístics preexistents. Tenint en compte els buits de la recerca prèvia, aquest treball pretén explorar *creences, desigs i usos lingüístics* d'una població concreta: joves d'ascendència magrebina que han realitzat l'escolarització obligatòria a Granollers. Aquest municipi és especialment apropiat perquè té uns usos de català i castellà i un percentatge d'immigració propers a la mitjana estadística de Catalunya. Les preguntes de recerca eren quins perfils en poden emergir i quins mecanismes causals expliquen els seus usos.

Revisant la literatura sociolingüística prèvia, s'han identificat dos grans grups de factors rellevants en l'explicació d'usos lingüístics —considerant-los tries d'una llengua en ocasions concretes de conversar—. Per una banda, s'ha relacionat les diferències d'ús del català entre els joves amb la *composició sociolingüística* i usos de la xarxa social, centre educatiu i territori. En poques paraules, com més catalanoparlant sigui el *context sociolingüístic immediat* de l'individu, més tendirà a usar català. Per l'altra banda, altres estudis destaquen la influència de creences i desigs de contingut lingüístic amb conceptes com l'*estatus* atribuït al català. Alhora, alguns també han plantejat explicacions causals, com ara la tendència registrada en els joves al *pragmatisme lingüístic* —ús instrumental per maximitzar uns beneficis esperats— o l'existència de *normes d'ús lingüístic* —adaptar-se a la llengua de l'interlocutor i mantenir l'habitual amb un conegut—.

El mètode de recerca que s'ha valorat més adequat, d'acord amb els objectius plantejats, ha estat la metodologia qualitativa i, així, el treball ha plantejat dues hipòtesis. La primera pronostica que la influència del context s'explica perquè facilita que una de les dues llengües esdevingui la de preferència. La segona hipòtesi planteja que un jove al·loglot té incentius derivats del context per usar ocasionalment i intencionadament una llengua diferent de la de preferència. El mostreig ha estat teòric, s'ha cercat la saturació i els casos contraris segons titularitat de l'escolarització, barri i llengua d'identificació —hi existeix certa segregació escolar i els barris són socioeconòmicament heterogenis—. Així, entre el març i el maig de 2020, s'ha entrevistat 8 nois i noies de pares magrebins, d'entre 16 i 20 anys i de diferents barris i instituts. L'anàlisi de continguts ha generat un total de 77 codis que, finalment, han configurat el model i categories d'anàlisi entorn la relació entre context sociolingüístic i característiques generals de l'individu —com ara

competència lingüística— a l'hora de configurar les creences i desigs que proveeixen raons per als seus usos lingüístics.

Pel que fa als resultats, en relació amb la primera pregunta de recerca, s'han identificat dos perfils lingüístics corresponents amb el que han obtingut estudis previs: *catalanoparlant híbrid* i *castellanoparlant híbrid*. Tots dos tenen una llengua de preferència però bona predisposició a adoptar l'altra. Tot i que amb matisos, la *llengua de preferència* es correspon amb la qual tenen més competència lingüística o un major vincle personal. En relació amb la segona pregunta, s'han identificat diversos mecanismes, segons si s'acomoden a l'emissor, context o receptor. L'exercici d'una *preferència* i d'una *lleialtat* —no canviar de llengua en converses bilingües— són d'acomodació a l'emissor, l'establiment d'*hàbits* —mantenir la llengua amb la qual s'ha conegut a algú— i el reconeixement d'una *adequació* —en tal espai, una llengua és l'apropiada— s'acomoden al context. Els mecanismes d'acomodació al receptor són els de *convergència lingüística* —usar la llengua de l'altre— i poden estar motivats per un *prejudici* sobre l'altre o perquè aquest no n'és prou *competent* o *tolerant* —crítica o rebutja— en relació amb la llengua de l'emissor.

Els resultats obtinguts han permès validar les hipòtesis: els que han parlat més català amb companys a l'institut són els que han configurat un perfil catalanoparlant; alhora que tots usen català i castellà quotidianament seguint els mecanismes exposats. Això dóna suport a plantejaments com el de pragmatisme lingüístic alhora que evidencia la necessitat de revisar els marcs conceptuals per oferir-ne explicacions més explícites i integrals. S'ha observat, per exemple, que aquests joves també manifesten prejudicis lingüístics sobre qui reconeixen com a estranger i com a català. Val a dir, però, que amb la mostra entrevistada no s'han exhaurit tots els perfils i contextos possibles, donada l'aproximació exploratòria d'aquest treball a la temàtica. Caldria aprofundir-hi, en futures recerques, per tal de confirmar amb més solidesa el que aquí es perfila i es recomana, especialment, l'ús de models basats en agents per observar com actuen i es condicionen aquests mecanismes i l'actualització d'enquestes sociolingüístiques per conèixer la seva extensió.

Paraules clau: sociolingüística, usos lingüístics, joves al·loglots, descendents d'immigrants, llengua catalana